

ใบความรู้

ชื่อผลงาน มาลัยจากผักกาดหอม

ที่มาและความสำคัญ

มาลัย หมายถึง ดอกไม้ประดิษฐ์แบบไทยลักษณะหนึ่ง โดยการนำดอกไม้ กลีบดอกไม้ ใบไม้และส่วนต่าง ๆ ของดอกไม้ที่ร้อยได้ มาร้อยเป็นพวง มีลักษณะต่าง ๆ กันมากมายหลายแบบ ตั้งแต่แบบดั้งเดิมจนถึงแบบสมัยใหม่ ซึ่งก็ดัดแปลงมาจากแบบดั้งเดิมนั้นเองบรรพบุรุษของไทยเรามีชื่อเสียงในงานด้านศิลปะการประดิษฐ์อย่างมาก โดยเฉพาะ การประดิษฐ์ตกแต่งพวงดอกไม้ ใบไม้ ผลไม้ และวัสดุอื่น ๆ เป็นที่ขึ้นชื่อมานานแต่โบราณกาลแล้ว แต่ไม่ปรากฏแน่ชัดว่าได้มีการเริ่มต้นมาแต่ในสมัยใดแน่ คงเนื่องมาแต่ไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ นั่นเอง จึงไม่มีหลักฐานใดๆ ให้อนุชนรุ่นหลังได้สืบค้น ต่อมาในสมัยสุโขทัย เป็นราชธานี แต่ครั้งสมัยพระเจ้าอรรณมหาราชคือพระร่วงเป็นพระเจ้าแผ่นดิน พระสนมเอก คือ ท้าวศรีจุฬาลักษณ์ หรือนางนพมาศซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถในงานด้านฝีมือในการประดิษฐ์ดอกไม้สดเป็นเลิศ

ในสมัยนั้นตามหลักฐานที่อ้างถึงในพระราชนิพนธ์เรื่องพระราชพิธี ๑๒ เดือนตอนหนึ่งที่กล่าวถึงท้าวศรีจุฬาลักษณ์ได้คิดตกแต่งโคมลอยให้งดงามวิจิตรกว่าโคม ของพระสนมอื่นทั้งปวงโดยการนำเอาดอกไม้ต่างๆ มาประดิษฐ์ตกแต่ง และยังได้เอาผลไม้ มาทำการแกะสลักตกแต่งประกอบไปด้วย แต่ก็ได้มีการ อ้างถึงว่าในการตกแต่งครั้งนั้น มีการร้อยมาลัยมาประดับตกแต่งด้วย หรือไม่และในหลักฐานที่อ้างถึงตอนหนึ่งว่า ในเดือนเมษายนมีพระราชพิธี สนามใหญ่บรรดาเจ้าเมือง เศรษฐี คหบดีเข้าเฝ้าถวายบังคมสมเด็จพระร่วงเจ้า เพื่อถวายเครื่องราชบรรณาการพระ สนมก้านัลต่าง ๆ ก็ร้อยกรองดอกไม้เป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ ใส่เมี่ยงหมากถวายให้ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่ ผู้ มาเฝ้าและในครั้งนั้นนางนพมาศ ก็ร้อยดอกไม้สี่เหลี่ยมเป็นรูปพานทองสองชั้นรองชั้น มีระย้าระบายงดงามในชั้นใส่ เมี่ยงหมาก แล้วร้อยดอกไม้เป็นตาข่ายคลุมชั้นอีกทีหนึ่ง เป็นที่เจริญตาและถูก กาลเทศะอีก สมเด็จพระร่วงเจ้าจึง ทรงบัญญัติว่า ถ้าชาวไทยทำการรับแขกเป็นการสนามใหญ่ มีการอวาทม์มงคล หรือวิวาห่มงคล เป็นต้น ให้ร้อยกรอง ดอกไม้เป็นรูปพานชั้นหมากดังนี้ และให้เรียกว่า พานชั้นหมาก

ประเภทของมาลัยที่จะนำเสนอมี ๒ ประเภท ดังนี้

มาลัยชายเดี่ยว

มาลัยชายเดี่ยว หมายถึง มาลัยที่มีลักษณะเป็นพวงกลมมีอุบะห้อยเป็นชายเพียงพวงเดียวซึ่งบางคนอาจ เรียกว่า "มาลัยมือ มาลัยคล้องมือ หรือมาลัยคล้องแขน" ก็ได้ ถ้าใช้ในการทูลเกล้าถวาย ก็เรียกว่า "มาลัยข้อพระกร" มาลัยชายเดี่ยวนี้ใช้สำหรับคล้องแขนหรือบูชาพระ

มาลัยสองชาย

มาลัยสองชาย หมายถึง มาลัยที่นิยมผูกต่อริบบิ้นหรือโบว์ทั้งสองชาย และมีอุบะห้อยชายมาลัย ทั้งสองพวง มาลัยสองชายนี้นี้ใช้สำหรับคล้องคอบุคคลสำคัญในงานนั้น ๆ ใช้แขวนหน้ารถหรือหัวเรือก็ได้ บางคนอาจเรียกมาลัย ชนิดนี้ว่า "มาลัยคล้องคอ" ถ้าใช้คล้องคอเจ้าบ่าว เจ้าสาว ก็เรียกว่า มาลัยบ่าว-สาว

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาและแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถอุปโภคได้
๒. เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากพันธุกรรมพืชจากดอกไม้ทานได้ให้กว้างขวางขึ้น
๓. เพื่อประยุกต์ผลิตภัณฑ์ให้เข้ากับสาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์

วัสดุ อุปกรณ์

๑. ผักกาดหอม ๒. ดอกกรัก สีขาว/สีม่วง ๓. คั่วชบา/คั่วดอกกรัก ๔. ด้ายมาลัย
๕. เข็มมาลัย ๖. กรรไกร ๗. ริบบิ้น

ขั้นตอนการทำ

๑. ร้อยมาลัยจากผักกาดหอม โดยเลือกผักกาดหอมที่มีสีเขียวเท่าๆกัน ร้อยไปทางเดียวกัน ความยาวประมาณ ๖๐ เซนติเมตร รูดใส่ด้าย
๒. ผูกเส้นมาลัยผักกาดหอมที่ร้อยไว้เข้ากับวงกลม
๓. ร้อยมาลัยซีกกลีบดอกกรัก ๕ หลักโดยแถวที่ ๑ ดอกกรัก ๓ กลีบร้อยเรียงต่อกันในลักษณะไม่เกินครึ่งวงกลม
๔. แถวที่ ๒ กลีบดอกกรัก ๒ กลีบ ร้อยอยู่ระหว่างกลีบที่ ๑ กับ ๒ และกลีบที่ ๒ กับ ๓ ของแถวที่ ๑
๕. ร้อยเช่นนี้สลับกันไป จนได้ความยาว ๖ นิ้ว จำนวน ๑ เส้น
๖. ร้อยมาลัยซีกแกนดอกกรัก ๕ หลักโดยแถวที่ ๑ แกนดอกกรัก ๓ กลีบร้อยเรียงต่อกันในลักษณะไม่เกินครึ่งวงกลม
๗. แถวที่ ๒ แกนดอกกรัก ๒ กลีบ ร้อยอยู่ระหว่างกลีบที่ ๑ กับ ๒ และกลีบที่ ๒ กับ ๓ ของแถวที่ ๑
๘. ร้อยเช่นนี้สลับกันไป จนได้ความยาว ๓ นิ้ว จำนวน ๑ เส้น
๙. ร้อยอุบะ โดยร้อยคั่วดอกชบารักจำนวน ๑ ดอก คั่วดอกกรัก จำนวน ๑ ดอก ดอกข่าที่ที่ทำจากผักกาดหอม จำนวน ๑ ดอก ตามด้วยดอกกรัก จำนวน ๕ ดอกใส่ด้าย ๑ เส้น จำนวน ๙ เส้น
๑๐. จัดปลายดอกของอุบะให้เสมอกัน จากนั้นมัดรวมกัน เป็นอุบะฟู
๑๑. ส่วนประกอบต่างๆของมาลัย
๑๒. นำมาลัยซีกกลีบดอกกรักรัดเข้ากับตัวมาลัยผักกาดหอม ผูกให้แน่นเหลือชายด้ายไว้สำหรับผูกอุบะ
๑๓. ผูกอุบะเข้ากับตัวมาลัยซีกให้แน่น ตัดชายด้ายที่เหลือออก
๑๔. ผูกมาลัยซีกแกนดอกกรักเข้าระหว่างอุบะและตัวมาลัย มัดให้แน่นตัดชายด้ายที่เหลือให้เรียบร้อย

ประโยชน์ของมาลัย

๑. มอบให้อบ เช่น บุคคลสำคัญ บุคคลดีเด่น หรือดาราที่เป็นขวัญใจประชาชน
๒. ใช้สำหรับทูลเกล้าฯ ถวายในการรับเสด็จในการเข้าเฝ้าตามโอกาสที่เหมาะสม ส่วนใหญ่ก็นิยมใช้มาลัยคล้องมือ ที่เรียกว่า มาลัยข้อพระกร หรือใช้สำหรับมอบให้แก่ประธานหรือแขกผู้ใหญ่ในงานเช่น งานรดน้ำสังข์แก่คู่บ่าวสาว งานมอบประกาศนียบัตร งานมอบทุนต่าง ๆ ซึ่งมักจะใช้มาลัยคล้องมือหรือมาลัยมือถือ
๓. ใช้สำหรับเป็นของขวัญแก่แขกที่มาในงาน เช่น งานรดน้ำสังข์แก่คู่บ่าวสาวในงานมงคลสมรสที่นิยมใช้คือ มาลัยขำร่วยขนาดเล็กกระจุ้มกระจิม หรือมาลัยตัวสัตว์ขนาดเล็กก็น่ารักและสวยงามดี
๔. ใช้ห้อยแทนเฟื้องดอกกรัก เช่น มาลัยแบน มาลัยกลม มาลัยตัวหนอน และมาลัยรี
๕. ใช้บูชาพระพุทธรูปหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เช่น มาลัยชายเดี่ยว หรือมาลัยสองชาย จะใช้ขนาดพวงเล็กใหญ่ขนาดใดย่อมแล้วแต่ความเหมาะสมเป็นสำคัญ
๖. ใช้แขวนหรือห้อยประดับเครื่องดนตรีไทยในเวลาที่จะเล่น นอกจากนั้นยังเป็นการกราบระลึกถึงครูบาอาจารย์ผู้ให้ความรู้และอีกประการหนึ่งก็เป็นสิ่งขวัญกำลังใจอีกด้วย ที่นิยมใช้ก็คือมาลัยซีก หรือมาลัยกลมขนาดเล็กมีอุบะห้อยเป็นชาย
๗. ใช้ในการประกอบทำรำของการรำไทยบางชุด เช่น ฟ้อนมาลัย รจนาเสียงพวงมาลัย หรือชุดเจ้าเงาะ รจนา ฯลฯ ซึ่งก็นิยมใช้มาลัยชายเดี่ยวพวงขนาดเล็ก อาจจะเป็นมาลัยซีกหรือมาลัยกลมก็ได้

๘. ใช้ในพิธีบวงสรวงเทพยดาต่าง ๆ เช่น พิธีบวงสรวง พิธีแก้บน มักจะนิยมใช้มาลัยชายเดี่ยว มาลัยสองชาย หรือมาลัยพวงดอกไม้ก็ได้ เช่น มาลัยสามสี มาลัยเจ็ดสีเจ็ดศอก

๙. ใช้สำหรับตกแต่งรัตนวอยผม เช่น มาลัยชีกดอกมะลิ หรือมาลัยชีกกลีบกุหลาบ

๑๐. ใช้ประดิษฐ์เป็นดอกไม้สำหรับจัดแจกัน หรือจัดตกแต่งสถานที่ต่าง ๆ เช่น มาลัยตุ้มใส่ก้านแข็งมาลัยชีกผูกมัดเป็นดอกไม้

๑๑. ใช้ในการคารวะผู้ที่เคารพนับถือ ที่ได้ล่วงลับไปแล้ว เช่น ห้อยคล้องกรอบรูป ซึ่งมักจะนิยมใช้มาลัยสองชายริบบิ้นสีดำหรือขาว

๑๒. ใช้ในการประดับตกแต่งงานดอกไม้สดต่างๆ เช่น มาลัยกลม มาลัยแบน มาลัยตัวนอน มาลัยลูกโซ่

๑๓. ใช้ในการตกแต่งสิ่งต่าง ๆ บางโอกาส เช่น รัตนฐานพระพุทธรูป รัตนูปเทียนแพ รัตนเอวโกศ ส่วนใหญ่นิยมใช้มาลัยชีก มาลัยกลม และมาลัยแบน

๑๔. ใช้แขวนหรือห้อยหน้ารถ หัวเรือ รูปปั้นอนุสาวรีย์บุคคลสำคัญ หรือสิ่งที่เคารพบูชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่นิยมใช้มาลัยสองชายหรือมาลัยชายเดี่ยว

๑๕. ใช้ในการตกแต่งประดับเวที หรือสถานที่ในงานพิธี เช่น ตกแต่งเวทีที่ประทับในงานพระราชทานปริญญาบัตร ตกแต่งโต๊ะอาหารในงานเลี้ยงรับรองพิธีใหญ่ๆ ตกแต่งโต๊ะอาหารในงานเลี้ยงฉลองมงคลสมรส

ภาพผลงาน

การนำเสนอผลงาน

สมาชิกสาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์

๑	นายอัครพล	ขุนไกร	๑๒๖๑๕๐๗๐๔๐๒๘-๔
๒	นายกฤตพัฒน์	แก้วสีหาวงศ์	๑๒๖๑๕๐๗๐๔๐๒๐-๙
๓	นางสาวอติติยา	มิ่งแก้ว	๑๒๖๑๕๐๗๐๔๐๒๓-๓
๔	นายณัฐวุฒิ	เข้มขำ	๑๒๖๑๕๐๗๐๔๑๐๒-๕
๕	นายสุทธิชัย	มีดี	๑๒๖๑๕๐๗๐๔๐๐๓-๕
๖	นายศรารุช	ดาอ่ำ	๑๒๖๑๕๐๗๐๔๐๑๗-๕
๗	นายสกล	ใจซื่อ	๑๒๖๑๕๐๗๐๔๐๒๔-๑
๘	นายดิเรก	กรีเทพ	๑๒๖๑๕๐๗๐๔๐๒๒-๕
๙	นางสาวนันทมนต์	เผ่าสังข์	๑๒๖๑๕๐๗๐๔๑๑๐-๘
๑๐	นางสาวชಾಯีดา	เบกัม	๑๒๖๑๕๐๗๐๔๑๑๖-๕